

Het is een opmerkelijk kunstwerk in de tuin van campus Pellenberg: de glanzend gele sculptuur Niebloy. Een gesprek met kunstenaar Nick Ervinck en professor Pierre Delaere leert dat Niebloy het resultaat is van een boeiende wisselwerking tussen kunst en geneeskunde.

KUNST IN HET ZIEKENHUIS

Ann Lemaitre

Sciencefictionbeeld uit de computer ontsnapt

Niebloy is van de hand van de jonge kunstenaar Nick Ervinck. De West-Vlaming staat bekend als virtualreality-kunstenaar. Hij houdt van animatiefilms, sciencefiction en digitale tekeningen, die hij dan uitwerkt in sculpturen van gips, hout of polyester. Voor Niebloy liet hij zich inspireren door professor Pierre Delaere, hoofd- en halschirurg in UZ Leuven. Professor Delaere en zijn team zorgden enkele jaren geleden voor een medische primier: zij waren de eersten om een geslaagde luchtpijptransplantatie uit te voeren. Kunstenaar en chirurg leerden elkaar kennen tijdens een kunstproject voor het Leuvense museum M. Hoewel hun werelden mijlenver uit elkaar liggen, raakten ze door elkaar geïnspireerd. De sculptuur Niebloy is het resultaat van hun ontmoeting.

Nick Ervinck: "Toen ik voor het eerst van de transplantaties van professor Delaere hoorde, dacht ik: dat is je reinste sciencefiction. Een luchtpijp van een overleden persoon wordt ingeplant in de onderarm van een patiënt die een nieuwe luchtpijp nodig heeft. Die luchtpijp blijft enkele maanden in

voorziening van een luchtpijp is heel moeilijk te herstellen: bij geen enkel ander orgaan zijn de bloedvaatjes zo klein en gevoelig. We ontdekten dat de onderarm de beste plek in het menselijke lichaam is om een vreemd orgaan te laten wennen aan zijn nieuwe thuis. Als je de luchtpijp met-

"Geel is een optimistische kleur, de kleur van de zon"

de onderarm zitten om de juiste doorbloeding te krijgen. Daarna wordt ze getransplanteerd naar de hals. Wie bedenkt er zo'n scenario?"

Professor Delaere: "Het is een project waar ik al twintig jaar mee aan het experimenteren ben. De bloed-

een in de keelholte transplanteert, is het bijna onmogelijk om nieuw weefsel aan te kweken en sterft de luchtpijp af."

Nick Ervinck: "Ter voorbereiding van die luchtpijptransplantatie laat professor Delaere medische tekenin-

Nieblooy

onbekend terrein. Mijn werk speelt zich af in de sfeer van sciencefiction, monsters, games, comics of dinosaurussen. Daarom vond ik het ontzettend interessant om eens buiten mijn eigen wereldje te komen. Een nieuwe omgeving is altijd inspirerend.”

Buitenaards

Met de medische tekeningen van professor Delaere ging Nick Ervinck aan de slag. Hij verwerkte de vormen van strottenhoofden, longbuisjes en luchtpijpen tot een tekening met de naam Agriemorz, een grillig kunstwerk van gele en zwarte buisjes dat doet denken aan een buitenaards wezen (foto pagina 12). Je herkent er elementen uit de menselijke anatomie in, maar het ziet er ook een technologisch hoogstandje uit. Agriemorz was eerst een tekening, maar werd later met een 3D-printer ook uitgewerkt tot een sculptuur.

Nick Ervinck: “Agriemorz gaat ook over die wisselwerking tussen technologie en het menselijke lichaam. Robots en technologie worden alsmäär vaker gebruikt ten dienste van de mens. Maar omgekeerd wordt ook levend weefsel als technologisch materiaal gebruikt. Op basis van een 3D-model of scan kan men al replica’s maken van menselijke botten. Het onderzoek naar bioprinting, waarbij we organen kunnen printen, is volop aan de gang. Ik gebruik die technologische ontwikkelingen ook: van een virtueel ontwerp maak ik een nieuwe realiteit. Op die manier werk ik eigenlijk parallel met de wetenschappers. En hoop ik op mijn beurt hén te kunnen inspireren.

Professor Delaere: “Er is vandaag al ontzettend veel mogelijk. Zowat alle botstructuren kun je met een

3D-printer laagje per laagje laten opbouwen tot een echte sculptuur. Waar we in de geneeskunde vroeger alleen maar van konden dromen, wordt nu realiteit. We kunnen zowat alle organen transplanteren van de ene mens naar de andere. Tot enkele jaren geleden was dat niet mogelijk voor een luchtpijp: de bloedvaatjes van de trachea zijn te klein om een nieuwe bloedvoorziening te laten aangroeien. Maar met de tussenstap van een transplantatie in de onderarm, is ook dat mogelijk gebleken.”

Michelangelo

Met het ontwerpen van Nieblooy, het standbeeld dat vandaag in de tuin van campus Pellenberg staat, ging Nick Ervinck nog een stapje verder. Op basis van de ontwerpen voor Agriemorz begon hij eigenhandig met de creatie van een meer dan levensgroot beeld. Ook in Nieblooy herken je fragmenten van organische elementen en de menselijke anatomie.

Nick Ervinck: “Ik kan niet in vijf zinnen uitleggen wat ik precies met dat kunstwerk bedoelde. Het is belangrijk voor mij dat iedereen er zijn eigen ding in ziet. Het beeld zit op de grens van het reële en het virtuele, van natuur en techniek, van kunst en

gen maken. Ik vond die op het eerste gezicht al fascinerend. “

Professor Delaere: “Ik heb niet veel affiniteit met de kunstwereld, maar de schoonheid van zo’n tekening kan me raken. Er zijn weinig ontwerpers die het talent hebben om perfect uitgevoerde medische illustraties te maken. De menselijke anatomie is prachtig: al die duizenden bloedvaatjes en zenuwen die ervoor zorgen dat we kunnen ademen, bewegen en leven.”

Nick Ervinck: “Voor mij is de wereld van ziekenhuizen en artsen dan weer

Professor Delaere (links) en kunstenaar Nick Ervinck (rechts): “Een chirurg is eigenlijk ook een beetje een kunstenaar.”

Kunst op de Health Sciences campus

De tuin van campus Pellenberg is de voorlopige standplaats voor Nieblooy: over enkele jaren zal het kunstwerk naar campus Gasthuisberg komen. Het ziekenhuis kocht het beeld namelijk aan in het kader van de werken die UZ Leuven uitvoert voor de uitbouw van de Health Sciences campus Gasthuisberg. Wie gesubsidieerde werken uitvoert, is verplicht een percentage daarvan te besteden aan kunst die geïntegreerd wordt in de bouwwerken. In de jaren negentig, tijdens de vorige grote uitbreiding van het ziekenhuis, kreeg zo het Teken zijn symbolische plaats aan de oprit van campus Gasthuisberg. Bij de inwijding van de nieuwe gebouwen krijgt ook Nieblooy zijn definitieve plaats.

Info over de Health Sciences campus vind je op www.uzleuven.be/bouw.

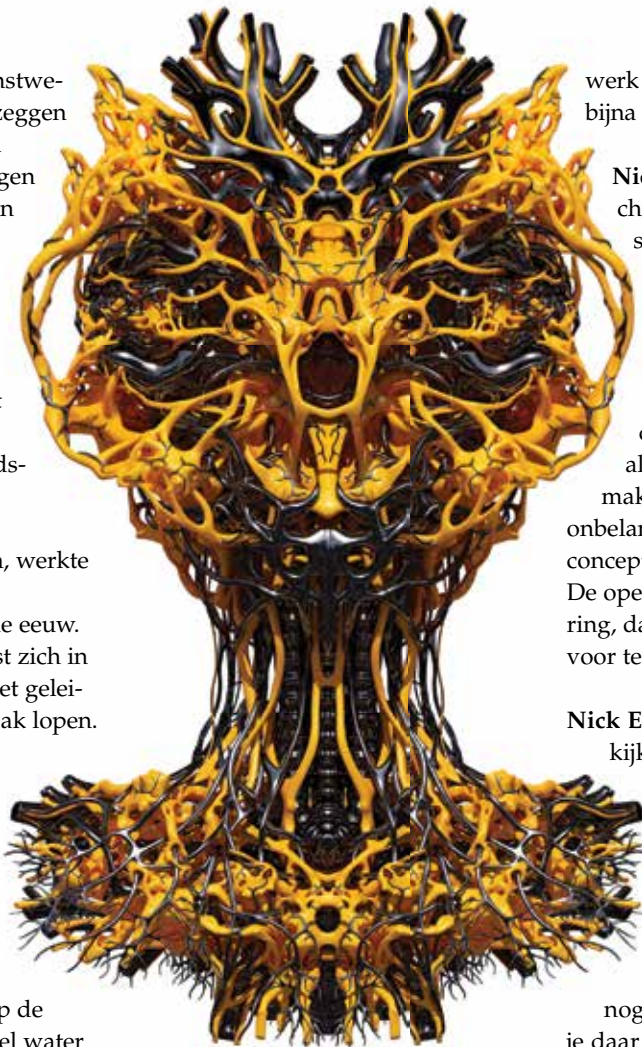
geneeskunde. Maar een kunstwetenschapper zal misschien zeggen dat het beeld een ode is aan Henry Moore, die in mijn ogen de uitvinder is van het gat in de beeldhouwkunst. Voordien bestonden er geen beeldhouwwerken met een opening. Niebloy is op dat vlak ook een technisch hoogstandje: het heeft geen echt centrum. Het maken ervan was erg arbeidsintensief."

"Om Niebloy te construeren, werkte ik volgens het principe van Michelangelo in de vijftiende eeuw. Hij legde een maquette naast zich in een bak met vuil water en liet geleidelijk aan het water uit de bak lopen. Telkens het water bleef stilstaan, zag je een vuile rand op de maquette staan: zo kon hij referentiepunten zien en de berekening maken voor het echte kunstwerk. Mijn maquette zit niet in een bak met water, maar staat op de computer: ik laat dus virtueel water stijgen en zakken. Ook Niebloy is volledig uit lagen opgebouwd."

"Toch breng ik tijdens het beeldhouwen zelf nog correcties aan: iets in het echt aanvoelen is helemaal anders dan wanneer je een virtueel ontwerp maakt. Er bestaat nu een hele generatie kunstenaars die virtueel ontwerpen, maar die niet meer kunnen inschatten wat het zou betekenen om zo'n ontwerp ook echt te realiseren. Ik wil daarentegen de wildste ideeën op de computer ook echt tot stand brengen. Op die manier is Niebloy bijna letterlijk uit de computer ontsnapt, zoals een sciencefictionfiguurtje."

Passie

In het voorjaar van 2013 brengt professor Delaere een boek uit met medische illustraties van zijn lucht-

*Agrieborz:
wisselwerking tussen technologie
en het menselijke lichaam*

pijptransplantaties. Voor heel wat collega-artsen zal het vreemd opkijken zijn wanneer ze in het boek ook bizarre kunstwerken en tekeningen van Nick Ervinck zien staan.

Professor Delaere: "Het boek wordt een samenvatting van 25 jaar experimentele en klinische research over herstel en transplantatie van de larynx en trachea. Het is bedoeld voor artsen wereldwijd en vooral een kijken bladerboek. Een chirurg kan uit de medische tekeningen de basisbeginnelen leren voor een tracheatransplantatie, gekoppeld aan een website. Omdat het zo'n visueel boek is, leek het me een goed idee om ieder hoofdstuk te laten beginnen met een kunst-

werk van Nick. Zo wordt het boek bijna een kunstwerk op zich."

Nick Ervinck: "Eigenlijk is een chirurg ook een beetje een kunstenaar: hij moet onmogelijk geachte operaties heel precies van tevoren uitdenken, maar ook onderweg bijsturen."

Professor Delaere: "Mensen denken vaak dat chirurgie alleen met handigheid te maken heeft. Dat is natuurlijk niet onbelangrijk. Maar eigenlijk is het concept en je plan veel belangrijker. De operatie zelf is maar een uitvoering, daar hoef je geen speciaal talent voor te hebben."

Nick Ervinck: "Wat me boeit is te kijken naar wat beeldhouwkunst geweest is in het verleden en hoe ik daar iets nieuws aan kan toevoegen. Bij professor Delaere zie ik hetzelfde: hij kijkt waar we vandaag staan in de geneeskunde en hoe hij daar nog iets aan kan verbeteren. Als je daar niet naar streeft, blijf je ter plaatse trappelen."

Professor Delaere: "We delen onze passie en ambitie. Of onze droom om iets te kunnen doorgeven aan toekomstige generaties."

Nick Ervinck: "Voor mij is het genoeg om een paar mensen te kunnen raken of begeisteren. En daarvoor hoef je geen kunstkenner te zijn. Ik hoor vaak dat mensen goedgezind worden van mijn werk. Mijn fascinatie voor knalgeel zal daar wel iets mee te maken hebben: een antireactie op het feit dat ik in de humaniora een donkerblauw uniform moest dragen. Geel is een optimistische kleur, de kleur van de zon."

"Uiteindelijk is het mijn bedoeling om mensen, al is het maar twee seconden, even uit de routine van het dagelijkse leven te halen. We associëren de ziekenhuiswereld nogal snel met een donkere trieste sfeer. Het is een plaats waar je liever niet bent. Niebloy kan daar voor een contrast zorgen. Dat hoop ik tenminste: dat een zieke patiënt even uit het raam tuurt en iets vrolijks of intrigerends ziet staan. En zo zijn ziekte even kan vergeten." ▸

Heb je een haarprobleem?
Wij hebben een oplossing!

- Haartoevoegingen voor dames en heren
- Specialisatie haarprotheses voor chemopatiënten
- Meer dan 150 pruiken in stock
- Ziekenhuis- & huisbezoek

H A A R W E R K E N
DEWIT
L E U V E N

Wij geven je graag vrijblijvend advies.

Lei 6 - 3000 Leuven

T 016 22 60 41

M 0476 45 50 83

www.haarwerken-dewit.be